

Globalizacja na przestrzeni XIX–XXI wieku

dr Marta Pachocka

Polskie Stowarzyszenie Badań Wspólnoty Europejskiej
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Projekt realizowany
z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej

Projekt „Akademia Młodego Europejczyka” jest realizowany przy
wspieraniu finansowym Komisji Europejskiej

Katedra Unii Europejskiej im. Jean Monnet
Jean Monnet Chair on “Turning points in European
Integration: governance, politics and identity in the EU”
KES, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Cel teoretyczny zajęć

- wprowadzenie w problematykę **globalizacji** w odniesieniu do wybranych zagadnień:
  - różnicowanie wymiarów globalizacji i ich przykłady,
  - globalizacja gospodarcza,
  - Unia Europejska a globalizacja,
  - pomiar zjawiska globalizacji.

Cele praktyczne zajęć

- pokazanie możliwych kierunków analizy globalizacji i zjawisk jej towarzyszących oraz zakresu prowadzonej analizy,
- rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie rozumienia podłoża procesów globalizacyjnych, ich przebiegu, form przejawiania się i skutków,
- rozwijanie umiejętności samodzielnego poszukiwania źródeł informacji na temat globalizacji i regionalizacji, ich krytycznej oceny pod względem adekwatności i wiarygodności, a także świadomego i selektywnego ich wykorzystania, mając tradycyjny dostęp do tych źródeł oraz za pomocą nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- rozwijanie umiejętności argumentacji młodzieży podczas dyskusji na zadany temat i formułowania własnych ocen,
- rozwijanie umiejętności pracy w zespole podczas zajęć i poza nimi, wypracowywania wspólnego stanowiska i jego prezentowania.

Plan zajęć

1. Oblicza globalizacji – wielość podejść
2. Globalizacja w politologii
3. Globalizacji w socjologii
4. Globalizacja w ekonomii
5. Globalizacja gospodarcza a pojęcia powiązane
6. Geneza globalizacji gospodarczej
7. Cechy globalizacji (gospodarczej)
8. Gospodarcze skutki globalizacji
9. Glokalizacja
10. Globalizacja a integracja regionalna
11. Unia Europejska a globalizacja – bilans
12. Próby pomiaru globalizacji
13. Ćwiczenia aktywizujące

Oblicza globalizacji – wielość podejść

- Globalizacja stanowi przedmiot zainteresowania różnych dziedzin nauki i dyscyplin naukowych. Jej przedmiotem oddziaływania mogą być różne sfery (gospodarcza, polityczna, społeczna, kulturowa) czy elementy i struktury (np. gospodarka światowa):
  - globalizacja w ujęciu politologii
  - globalizacja w ujęciu socjologii
  - globalizacji w ujęciu ekonomii
- Globalizacja przebiega na różnych poziomach:
  - na poziomie międzynarodowym
  - na poziomie państw i społeczeństw
  - na poziomie jednostek

Globalizacja w politologii

- **Globalizacja i globalizm** jako terminy, które w ostatnich dekadach zyskały na popularności w nauce i praktyce stosunków międzynarodowych, służąc do opisu zmian w tej dziedzinie stosunków społecznych **po zakończeniu zimnej wojny**.
- W 1971 r. termin „globalny”, jako zjawisko geograficzne, obejmujące cały świat, **po raz pierwszy** pojawił się w słowniku Webstera (*Webster's Third International Dictionary*, wydany w Londynie).
- W 1972 r. badacz George Modelski użył terminu „globalizacja” dla opisanego **ekspansji europejskiego modelu integracji w świecie** i przedstawił jako politykę stworzenia przez ówczesną Europejską Wspólnotę Gospodarczą światowego systemu handlowego poprzez układy stowarzyszeniowe.

Globalizacja w politologii

- **Globalizacja** jako wielowymiarowy proces zmiany warunków życia ludzi, grup społecznych i społeczeństw w skali całego świata (globu), która to zmiana obejmuje sferę świadomości i wzorce zachowań, reguły funkcjonowania wszelkich instytucji społecznych, w tym państwa, i stosunki między nimi.
- W rzeczywistości nie chodzi o jeden proces, lecz wiele procesów globalizacji zachodzących równocześnie w różnych dziedzinach życia, np. globalizacja zagrożeń ekologicznych; w sferze finansów, produkcji i handlu; w sferze kultury, itd.

(Edward Haliżak)

Globalizacja w socjologii

- „trudno znaleźć temat socjologiczny, na który nie miałyby wpływu kształtująca się globalna rama odniesienia”
- globalizacja to „rosnąca współzależność różnych społeczeństw, regionów i krajów świata w miarę zacieśniania się stosunków gospodarczych i społecznych na świecie”

(Anthony Giddens)

- globalizacja to „proces zagęszczania i intensyfikowania się powiązań i zależności ekonomicznych, finansowych, politycznych, militarnych, kulturowych, ideologicznych między społecznościami ludzkimi, co prowadzi do uniformizacji świata w tych wszystkich zakresach, i odzwierciedla się w pojawieniu się więzi społecznych, solidarności i tożsamości w skali ponadlokalnej i ponadnarodowej”

(Piotr Sztompka)

- globalizacja jako „nieunikniony los świata” i „nieodwracalny proces, który dotyczy każdego z nas w takim samym stopniu i w ten sam sposób”

(Zygmunt Bauman)

Globalizacja w ekonomii

- najbardziej zaawansowany (najwyższy) etap procesu umiędzynarodowienia działalności gospodarczej, którego szczególnie istotną cechą jest scalanie się (integrowanie się) działalności gospodarczej prowadzonej przez poszczególne podmioty w skali międzynarodowej
- proces poszerzenia i pogłębienia współzależności między krajami, regionami, społeczeństwami, firmami i wszelkimi podmiotami gospodarczymi w wyniku rosnących przepływów międzynarodowych oraz działalności korporacji transnarodowych, co prowadzi do jakościowo nowych powiązań na różnych szczeblach – między przedsiębiorstwami, rynkami i gospodarkami
- proces coraz bliższego, realnego scalania gospodarek narodowych, przejawiający się w dynamicznym wzroście obrotów handlowych oraz międzynarodowych przepływów kapitałowych i usługowych, będący efektem rosnącej tendencji do traktowania przez coraz większą liczbę przedsiębiorstw całego świata jako rynku zbytu
- globalizacja gospodarcza to rosnące współzależności między krajami na całym świecie w związku ze wzrostem wielkości i wielości transakcji obejmujących wymianę towarów i usług oraz przepływy kapitału, a także szybkie i szerokie rozprzestrzenianie się technologii

Globalizacja gospodarcza a pojęcia powiązane

Gospodarka światowa (podejście instytucjonalne, podmiotowe)	Gospodarka światowa (podejście funkcjonalne)
zbiorowość różnorodnych organizmów oraz instytucji funkcjonujących zarówno na poziomie krajowym, jak i na szczeblu międzynarodowym (m.in. przedsiębiorstwa krajowe i międzynarodowe/transnarodowe, gospodarki narodowe, państwa, ugrupowania integracyjne, organizacje międzynarodowe), które bezpośrednio lub pośrednio zajmują się działalnością gospodarczą oraz są powiązane ze sobą w pewien całościowy system poprzez sieć międzynarodowych stosunków ekonomicznych	historycznie ukształtowany, lecz zmieniający się w czasie system powiązań ekonomicznych (produkcyjnych, handlowych, usługowych, itd.) między różnymi krajami, włączający te kraje i ich gospodarki w światowy proces produkcji i wymiany
Współczesna gospodarka światowa staje się lub – w ocenie niektórych – już stała się gospodarką globalną.	

Globalizacja gospodarcza a pojęcia powiązane

Internacjonalizacja gospodarki

rozwój stosunków międzynarodowych między względnie niezależnymi gospodarkami krajowymi i przedsiębiorstwami narodowymi

Międzynarodowa integracja gospodarcza

zarówno element globalizacji, jak i jego odwrotność w odniesieniu do szczebla regionalnego (regionalizacja gospodarcza)

Transnacionalizacja gospodarki światowej

odnosi się do rosnącej roli przedsiębiorstw transnarodowych, których pochodzenie trudno często jednoznacznie wskazać

Geneza globalizacji gospodarczej

- U podstaw globalizacji znajdują się czynniki o zróżnicowanym charakterze:
  - **ekonomicznym**
    - przyjęcie systemu gospodarki wolnorynkowej i liberalizacja gospodarcza zarówno wewnątrz krajów, jak i między nimi
  - **technologicznym**
    - postęp techniczny prowadzący do spadku kosztów komunikowania się i transportu oraz wzrost szybkości przenoszenia się informacji
  - **politycznym**
    - upadek komunizmu i ruchy na rzecz demokracji w krajach postkomunistycznych

Cechy globalizacji (gospodarczej)

Globalizacja ogólnie:

wielowymiarowość (wymiar społeczny, polityczny, kulturowy, gospodarczy)

Globalizacja gospodarcza w szczególności:

złożoność (liberalizacja i rozwój rynków finansowych, multipolaryzacja przywództwa gospodarczego w świecie, zmiana obszaru działania wielu firm, nasilenie się problemów globalnych)

wielopoziomowość i jednoczesne zespalandzenie się działalności gospodarczej na różnych poziomach (państw, regionów, gałęzi, rynków, firm)

międzynarodowa współzależność podmiotów gospodarki światowej, która nie zawsze jest symetryczna (np. jednostronna zależność słabszego podmiotu od silniejszego)

ściśle powiązanie z postępem nauki, techniki i organizacji

kompresja czasu i przestrzeni (świat staje się „globalną wioską”, duży spadek kosztów transportu i komunikowania się oraz wzrost szybkości komunikowania się)

dialektyczny charakter (rozwój przez istnienie i ścieranie się wewnętrznych przeciwieństw i przeciwstawnych tendencji wzajemnie powiązanych procesów, np. globalizacja i regionalizacja, dywergencja i konwergencja)

Gospodarcze skutki globalizacji

- Z **ekonomicznego** punktu widzenia globalizacja jako proces jest **oceniana pozytywnie**, np.:
  - Konsumenci uzyskują dostęp do produktów lepszych jakościowo i nowocześniejszych technicznie oraz tańszych od poprzednich.
  - Globalizacja przyspiesza przepływ czynników produkcji, know-how, nowoczesnych metod zarządzania produkcją oraz technik marketingu i reklamy.
- Podział korzyści z globalizacji jest nierównomierny.
- Globalizacja ma zróżnicowany wpływ na uczestników procesu – preferuje i wzmacnia tych najsilniejszych ekonomicznie i eliminuje naj słabszych.

Tabela. Propozycja bilansu globalizacji: kto zyskuje a kto traci?

	Podmioty zyskujące	Podmioty tracące
1.	Kraje tzw. Triady – Japonia, Europa Zachodnia, USA	Słabsze kraje rozwijające się
2.	Azja Południowo-Wschodnia i Wschodnia	Afryka
3.	Ludzie posiadający zasoby	Ludzie pozbawieni zasobów
4.	Ludzie z kwalifikacjami	Ludzie bez kwalifikacji
5.	Kadry kierownicze i inżynierskie	Robotnicy
6.	Osoby mobilne	Osoby niemobilne
7.	Wierzytiele	Dłużnicy
8.	Pracownicy sektora publicznego	Pracownicy sektora prywatnego
9.	Wielkie firmy wielonarodowe	Małe i średnie firmy lokalne
10.	Ludzie silni i dynamiczni	Ludzie słabi
11.	Ludzie podejmujący ryzyko	Ludzie uzależnieni od ochrony socjalnej
12.	Rynki globalne	Spoločności lokalne
13.	Sprzedawcy wyrobów technologicznie zaawansowanych	Sprzedawcy produktów rolno-surowcowych i standardowych produktów przemysłowych
14.	Sektory nowoczesne	Sektory tradycyjne
15.	Silne państwa	Słabe państwa

Źródło: Opracowanie na podst.: R. Piasecki, *Rozwój gospodarczy a globalizacja*, PWE, Warszawa 2003, s. 91.

Glokalizacja – kompromis między tym, co globalne a lokalne

- Glokalizacja jest ważnym pojęciem w antropologii, wprowadzonym przez amerykańskiego badacza **Rolanda Robertsona**.
- Termin pochodzi z **japońskiego języka biznesowego** (*dochakuka*, od *dochaku* – żyjący na swojej ziemi), gdzie odnosił się do strategii mikromarketingu.
- **Glokalizacja** oznacza dopasowywanie towarów i usług o charakterze globalnym do lokalnych rynków i odbiorców.
- Lokalność i globalność nie oznaczają kulturowej opozycji, lecz współwystępują na różnych poziomach – przenikają się i warunkują wzajemnie.

Zwrot ku produktom regionalnym, lokalnym, tradycyjnym?

MINISTERSTWO
ROLNICTWA I ROZWOJU
WSI

Start | FAQ | Subskrypcja | Mapa serwisu |

PL EN

Ministerstwo | Informacje branżowe | Rynki rolne | Wsparcie rolnictwa i rybołówstwa | Jakość żywności | Rybactwo

Jakość żywności > Produkty regionalne i tradycyjne > Lista produktów tradycyjnych

WOJEWÓDZTWA :

woj. dolnośląskie	41
woj. kujawsko-pomorskie	52
woj. lubelskie	114
woj. lubuskie	26
woj. łódzkie	75
woj. małopolskie	107
woj. mazowieckie	69
woj. opolskie	56
woj. podkarpackie	154
woj. podlaskie	47
woj. pomorskie	136
woj. śląskie	136
woj. świętokrzyskie	66
woj. warmińsko-mazurskie	25
woj. wielkopolskie	89
woj. zachodniopomorskie	25
wszystkie	1218

Lista produktów tradycyjnych według województw

Prosimy wybrać województwo
(liczby produktów w poszczególnych województwach)

AAA

Kategorie produktów:

- Produkty mleczne
- Produkty mięsne
- Produkty rybołówstwa
- Warzywa i owoce
- Wyroby piekarnicze i cukiernicze
- Oleje i tłuszcze
- Miody
- Gotowe dania i potrawy
- Napoje
- Inne produkty

„Think globally, act locally” – czyli jak przedsiębiorstwa międzynarodowe „myślą globalnie, a działają lokalnie”

- McDonald's

- Coca-Cola

- Nestlé

Nestlé

- ....?

Good Food, Good Life

Glokalny McDonald's

KANAPKA ZBÓJNICKA
I KANAPKA DRWALA
CZEKAJĄ NA CIEBIE
W McDONALD'S®

WIĘCEJ

Sieć powiązań właścicielskich między markami produktów a przedsiębiorstwami w skali świata

Globalizacja a integracja regionalna

- Według niektórych badaczy **integracja regionalna jest przejawem globalizacji** i stanowi formę pośrednią między gospodarowaniem w skali jednego państwa i w skali globalnej. W tym ujęciu oba zjawiska – **regionalizację i globalizację** – można postrzegać jako zjawiska komplementarne.
  - **Integracja regionalna** jako zjawisko programowane w dużym stopniu przez grupę państw, co znajduje wyraz w wypracowanych rozwiązaniach instytucjonalnych. Integracja jest ograniczoną terytorialnie globalizacją „na zamówienie” grupy zainteresowanych państw.
  - **Globalizacja** jest procesem dynamicznym, który nie został zaprogramowany instytucjonalnie przez państwa poddane oddziaływaniu mechanizmów regulujących funkcjonowanie gospodarki światowej.
- W wyniku integracji regionalnej na poziomie kontynentu, w warunkach postępujących procesów globalizacyjnych po II wojnie światowej na świecie, powstała obecna **Unia Europejska**.

Unia Europejska a globalizacja – bilans

- UE stanowi jedno z kluczowych ogniw **zglobalizowanego świata** jako ponadnarodowa **regionalna organizacja gospodarczą** w Europie.
- Na forum UE o globalizacji mówi się często w wymiarze gospodarczym, zwracając uwagę na jej skutki dla gospodarek i społeczeństw państw członkowskich.
- **Globalizację** można rozumieć w tym podejściu jako **rosnącą międzynarodową integrację gospodarczą**.
- Postęp techniczny, niższe koszty transportu oraz liberalizacja polityki w UE i poza nią przyczyniają się do wzrostu wymiany handlowej i przepływów finansowych pomiędzy państwami.
- Wynikają z tego istotne konsekwencje dla funkcjonowania gospodarki UE.
  - Europa musi stawić czoła strukturalnym zmianom gospodarczym na poziomie globalnym.
  - Europa musi zmierzyć się z silną konkurencją zarówno ze strony gospodarek o niskich kosztach, takich jak gospodarka ChRL czy Indii, jak i gospodarek opartych na innowacjach, jak gospodarka USA.

Przykładowe korzyści z globalizacji gospodarczej dla UE

- Producenci z UE uzyskują łatwiejszy dostęp do nowych i rozwijających się rynków zbytu dla towarów (i usług) oraz źródeł finansowania i technologii.
- Konsumenci z UE mają większy wybór towarów po niższych cenach.
- Potencjalnie prowadzi to do wyższego poziomu wydajności i płac realnych.
- Komisja Europejska szacuje, że wzrost poziomu życia w państwach UE-15 w ciągu ostatnich 50 lat w około 1/5 można przypisać globalizacji.
- W efekcie UE jest za większą otwartością gospodarczą.
- Unijna polityka handlowa stała się ważnym instrumentem kierowania liberalizacją światowego handlu.

Przykładowe zagrożenia związane z globalizacją gospodarczą dla UE

- Rośnie międzynarodowa konkurencyjność państw o niskich kosztach pracy (np. Azja – ChRL i Indie), co stanowi ważną przewagę konkurencyjną w międzynarodowych stosunkach gospodarczych.
  - Duże przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe zlokalizowane w UE mogą przenosić się do tańszych lokalizacji geograficznych.
  - Ponadto, może spadać zapotrzebowanie na produkty europejskie (z uwagi na wyższe ceny czy modę na dobra z innych regionów świata np. Azji).
  - Jednocześnie wzrasta poziom alfabetyzacji i kwalifikacji (w tym specjalistycznych) w państwach o niskich kosztach pracy.
- Trudniejsza sytuacja na krajowych rynkach pracy w UE od strony podażowej, tj. siły roboczej.
  - Ryzyko wzrostu bezrobocia
  - Ryzyko presji na obniżanie płac
  - Ryzyko pogorszenia warunków pracy (np. dłuższy czas pracy, ograniczenie dni wolnych od pracy, częstsze stosowanie umów cywilno-prawnych i umów o pracę na czas określony niż umów na czas nieokreślony)

Próby pomiaru globalizacji

- W ostatnich dekadach wzrasta popularność porównań między państwami w skali świata w oparciu o tzw. wskaźniki (indeksy). Wskaźniki są na ogół syntetycznymi miarami, które buduje się dla różnych obszarów.
- Syntetyczne miary mogą dotyczyć m.in. płaszczyzny:
  - społecznej,
  - gospodarczej,
  - politycznej,
  - technologicznej.
- W oparciu o wskaźniki buduje się rankingi państw w skali świata.
- Do często stosowanych wskaźników (miar syntetycznych) należą:
  - Indeks Percepcji Korupcji (Corruption Perception Index, CPI)
  - Wskaźnik Rozwoju Społecznego (Human Development Index, HDI)
  - Indeks Wolności Gospodarczej (Index of Economic Freedom, IEF)
  - Globalny Indeks Konkurencyjności (Global Competitiveness Index, GCI)
  - Wskaźnik Łatwości Prowadzenia Interesów (Ease of Doing Business Index, EDBI)

Próby pomiaru globalizacji

- Tworzy się również syntetyczne miary dla samego zjawiska globalizacji:
  - Indeks Globalizacji Szwajcarskiego Instytutu Ekonomii (KOF Index of Globalization)
  - Indeks Globalizacji Centrum Badań nad Globalizacją i Regionalizacją Uniwersytetu Warwick (Centre for the Study of Globalisation and Regionalisation – CSGR)
  - Indeks Globalizacji opracowany przez przedsiębiorstwo międzynarodowe A.T. Kearney i magazyn Foreign Policy
  - Indeks globalizacji gospodarek światowych opracowany przez przedsiębiorstwo międzynarodowe Ernst & Young oraz Economist Intelligence Unit

2013 KOF Index of Globalization*

Globalization Index		Economic Globalization		Social Globalization		Political Globalization	
country	Index	country	Globalization	country	Globalization	country	Globalization
1. Belgium	92.30	1. Singapore	97.64	1. Cyprus	91.81	1. Italy	98.21
2. Ireland	91.79	2. Luxembourg	94.75	2. Singapore	90.99	2. France	97.98
3. Netherlands	91.33	3. Ireland	93.95	3. Ireland	90.79	3. Belgium	97.19
4. Austria	89.48	4. Malta	92.40	4. Austria	89.84	4. Spain	96.68
5. Singapore	88.89	5. Netherlands	92.18	5. Belgium	89.79	5. Austria	96.54
6. Denmark	88.12	6. Belgium	91.33	6. Switzerland	88.81	6. United Kingdom	95.93
7. Sweden	87.63	7. Hungary	89.62	7. Netherlands	88.80	7. Sweden	94.87
8. Portugal	87.07	8. Estonia	89.57	8. Canada	88.59	8. Brazil	94.73
9. Hungary	86.85	9. Bahrain	88.91	9. Denmark	85.82	9. Portugal	94.37
10. Switzerland	86.28	10. Sweden	88.72	10. France	85.78	10. Egypt, Arab Rep.	94.16
11. Cyprus	86.08	11. United Arab Emirates	87.40	11. Portugal	85.44	11. Denmark	94.14
12. United Kingdom	85.39	12. Denmark	86.15	12. United Kingdom	85.19	12. Canada	94.13
13. Canada	85.38	13. Cyprus	85.11	13. Czech Republic	83.21	13. Netherlands	93.74
14. Luxembourg	85.15	14. Czech Republic	85.08	14. Norway	82.67	14. Switzerland	93.63
15. Czech Republic	84.86	15. Finland	84.59	15. Germany	82.23	15. Argentina	93.59
16. Finland	84.85	16. Austria	84.02	16. Slovak Republic	82.06	16. Turkey	93.24
17. Spain	84.21	17. Slovak Republic	83.55	17. Sweden	81.46	17. Germany	92.66
18. France	83.86	18. Portugal	83.47	18. Spain	81.40	18. India	92.21
19. Slovak Republic	83.49	19. Chile	82.52	19. Kuwait	81.29	19. United States	92.21
20. Norway	81.99	20. Montenegro	81.57	20. Finland	81.12	20. Norway	92.17
21. Australia	81.59	21. Panama	81.17	21. Hungary	80.60	21. Greece	92.06
22. Germany	81.08	22. New Zealand	80.55	22. Greece	80.44	22. Hungary	91.88
23. Italy	81.01	23. Georgia	79.08	23. Luxembourg	80.07	23. Australia	91.29
24. Greece	80.31	24. Israel	78.78	24. Australia	79.82	24. Romania	91.03
25. Estonia	79.72	25. Malaysia	78.76	25. United Arab Emirates	78.91	25. Nigeria	90.95
26. Poland	79.10	26. Qatar	78.65	26. Poland	77.02	26. Poland	90.82
27. Malaysia	78.23	27. Switzerland	78.40	27. United States	76.56	27. Finland	90.53
28. New Zealand	78.22	28. Spain	78.10	28. Liechtenstein	76.24	28. Ireland	90.22
29. Israel	77.27	29. United Kingdom	78.01	29. Andorra	76.20	29. Morocco	90.03
30. Slovenia	76.85	30. Lithuania	77.03	30. Malta	75.69	30. Chile	89.72

Ranking najbardziej zglobalizowanych gospodarek świata w 2012 - Indeks Globalizacji

Miejsce	Kraj	2012 index globalizacji	Zmiana wyniku od roku 2011	Zmiana wyniku od roku 1995	Handel	Przepływ kapitału	Sila robocza	Technologia	Kultura
1	Hongkong	7.81	0.06	1.96	6.27	6.46	4.81	8.54	8.89
2	Singapur	6.31	-0.02	1.01	8.67	6.04	4.80	5.56	6.31
3	Irlandia	5.63	0.08	1.20	6.32	6.04	5.90	3.88	6.35
4	Belgia	5.49	0.11	1.17	6.39	6.64	5.60	4.27	4.29
5	Szwajcaria	5.30	0.04	1.49	5.32	5.64	6.15	4.33	5.06
6	Holandia	5.19	0.02	0.92	6.24	5.59	5.19	4.49	4.21
7	Szwecja	4.96	0.01	0.97	6.27	5.29	4.82	4.07	4.12
8	Dania	4.94	0.01	0.92	5.88	5.33	4.88	4.26	4.12
9	Węgry	4.75	0.07	1.02	6.63	4.15	5.03	3.82	3.92
10	Wielka Brytania	4.74	0.03	0.63	5.89	4.81	4.83	3.94	4.06
11	Niemcy	4.72	0.03	0.67	6.47	4.58	4.38	3.92	4.00
12	Słowacja	4.66	0.09	1.53	6.29	4.16	4.76	3.74	4.22
13	Finlandia	4.62	0.03	0.71	5.73	4.90	4.42	3.96	3.87
14	Francja	4.58	0.04	0.67	5.41	4.55	4.77	3.97	4.06
15	Kanada	4.55	0.00	0.73	5.06	4.79	4.36	3.90	4.60
16	Izrael	4.55	0.01	0.54	5.75	4.36	4.41	3.32	4.89
17	Tajwan	4.55	0.02	0.88	5.86	4.24	4.56	4.03	3.87
18	Czechy	4.53	0.07	0.91	6.15	4.42	4.46	3.75	3.63
19	Austria	4.51	0.03	0.73	5.89	4.95	4.14	3.84	3.41
20	Hiszpania	4.45	0.00	0.84	5.66	4.37	5.02	3.26	3.85
21	Nowa Zelandia	4.44	0.05	0.68	5.49	4.46	4.24	3.61	4.05
22	Bulgaria	4.37	0.04	1.25	6.31	4.06	4.80	2.91	3.56
23	Norwegia	4.36	0.01	0.65	5.33	4.46	4.51	4.12	3.11
24	Australia	4.34	0.04	0.57	5.30	4.59	4.39	3.49	3.77
25	USA	4.33	0.02	0.56	5.32	4.57	4.16	3.62	3.79
26	Malezja	4.28	0.07	0.38	6.21	4.16	3.60	3.69	3.13
27	Polska	4.23	0.06	1.27	5.60	4.01	4.53	3.17	3.68
28	Chile	4.22	0.04	0.60	5.61	5.07	4.19	2.61	3.38
29	Portugalia	4.21	0.01	0.14	4.93	4.02	5.50	3.11	3.42

Jak bardzo globalny jest świat?

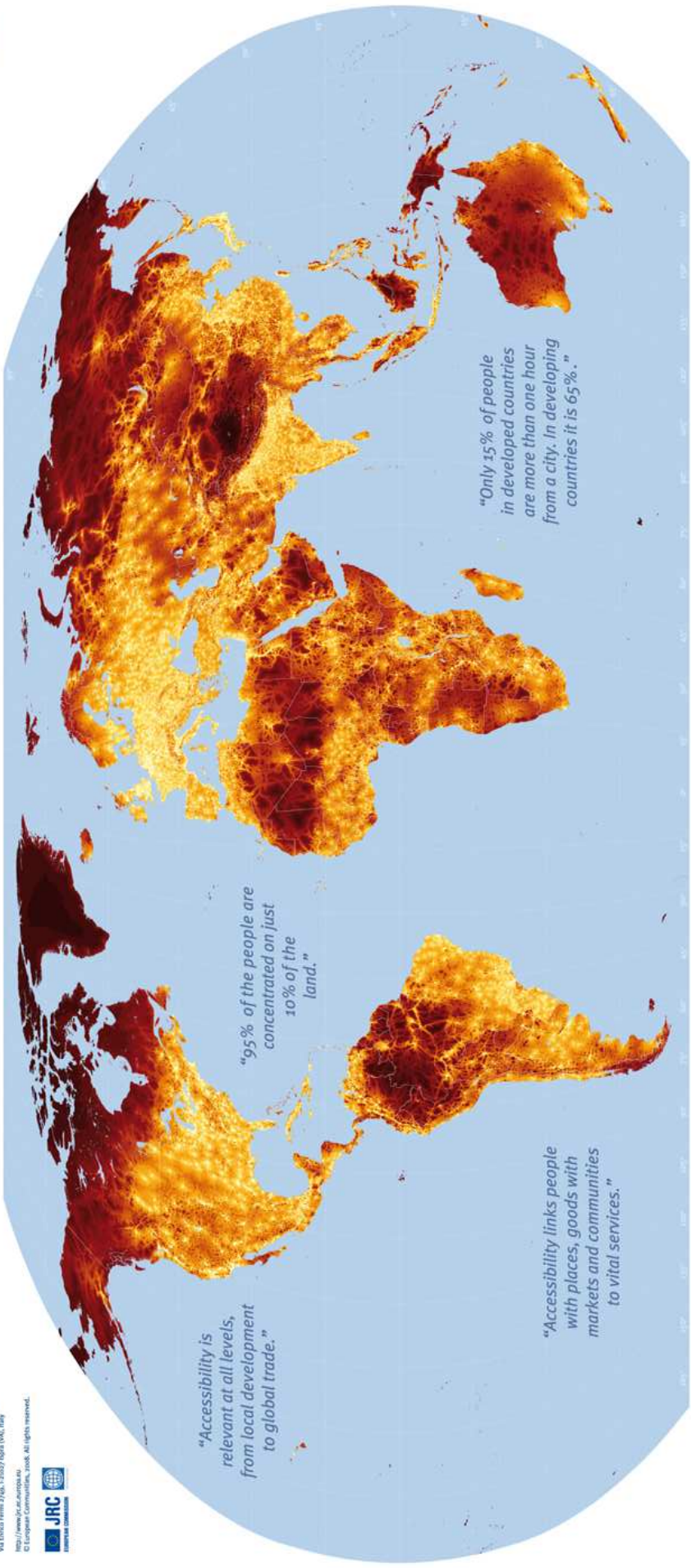
Travel time to major cities

Travel time map and accessibility model by Andrew Nelson, Agglomeration Index by Christophorus (The World Bank, ILO) and Andrew Nelson. Land cover data from the urban population data from the United Nations World Urbanization Prospects, <http://esa.un.org/urp/>.

Global Environment Monitoring Unit
 Institute for Environment and Sustainability
 Via Enea 18, 20135 Milan (MI), Italy
<http://www.jrc.it/eur2008-01>
 © European Communities, 2008. All rights reserved.

Working title: Travel time to major cities. A global map of Accessibility
 JRC-23753
 ISBN 978-92-79-02772-3
 Catalogue number LB-30-08-052-EN-C
 Language: EN
 DOI: 10.2788/59595

"Accessibility is relevant at all levels, from local development to global trade."

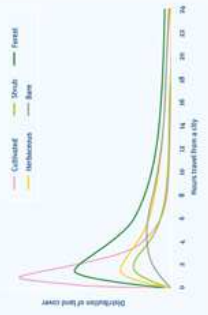
"95% of the people are concentrated on just 10% of the land."

"Accessibility links people with places, goods with markets and communities to vital services."

"Only 15% of people in developed countries are more than one hour from a city. In developing countries it is 65%."

Land cover patterns around cities

Travel time zones around a city can be used to define regions where particular economic activities are likely to take place. Almost 60% of all cultivated land is within two hours of a city. As urban areas expand, there is huge pressure to convert agricultural land to urban uses, and to convert more distant forests, grasslands and shrublands to agriculture. These patterns of land use around urban areas mirror one of the most important models of economic geography, Johann Heinrich von Thünen's model of The Isolated State, which links transport costs to land value.

Travel time in hours and days to the nearest city of 50,000 or more people

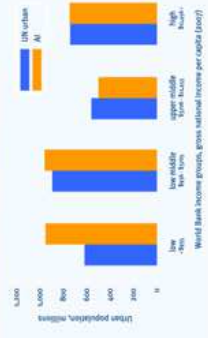
Travel time to major cities: A global map of Accessibility

Developed by the European Commission's Joint Research Centre for the World Bank's World Development Report 2009: "Reshaping Economic Geography".

Map colours represent travel time to the nearest city (8,518 cities with 50,000 or more people in the year 2000). Modes of travel are land and water based. The data resolution is 30 arc seconds. The map projection is Robinson. Digital datasets, the accessibility model, input data and more information at <http://www.tem.jrc.ec.europa.eu/accessibility>. The World Development Report is available at <http://econ.worldbank.org>. The delineation of national boundaries must not be considered authoritative.

Agglomeration Index (AI): A new measure of urban concentration and a more urbanised world

There is no standard definition of 'urban'. A new Agglomeration Index (World Bank & JRC), based on this Accessibility map, suggests that the global urban population in 2000 was 3.22 billion compared to the UN's total of 2.85 billion (53%, compared to 47% of the world). Most of the difference is in the developing world. This alternative definition of urbanisation suggests that the world may have passed the urbanisation tipping point – more people living in urban areas than in rural areas – much earlier than the 2007/8 estimate.

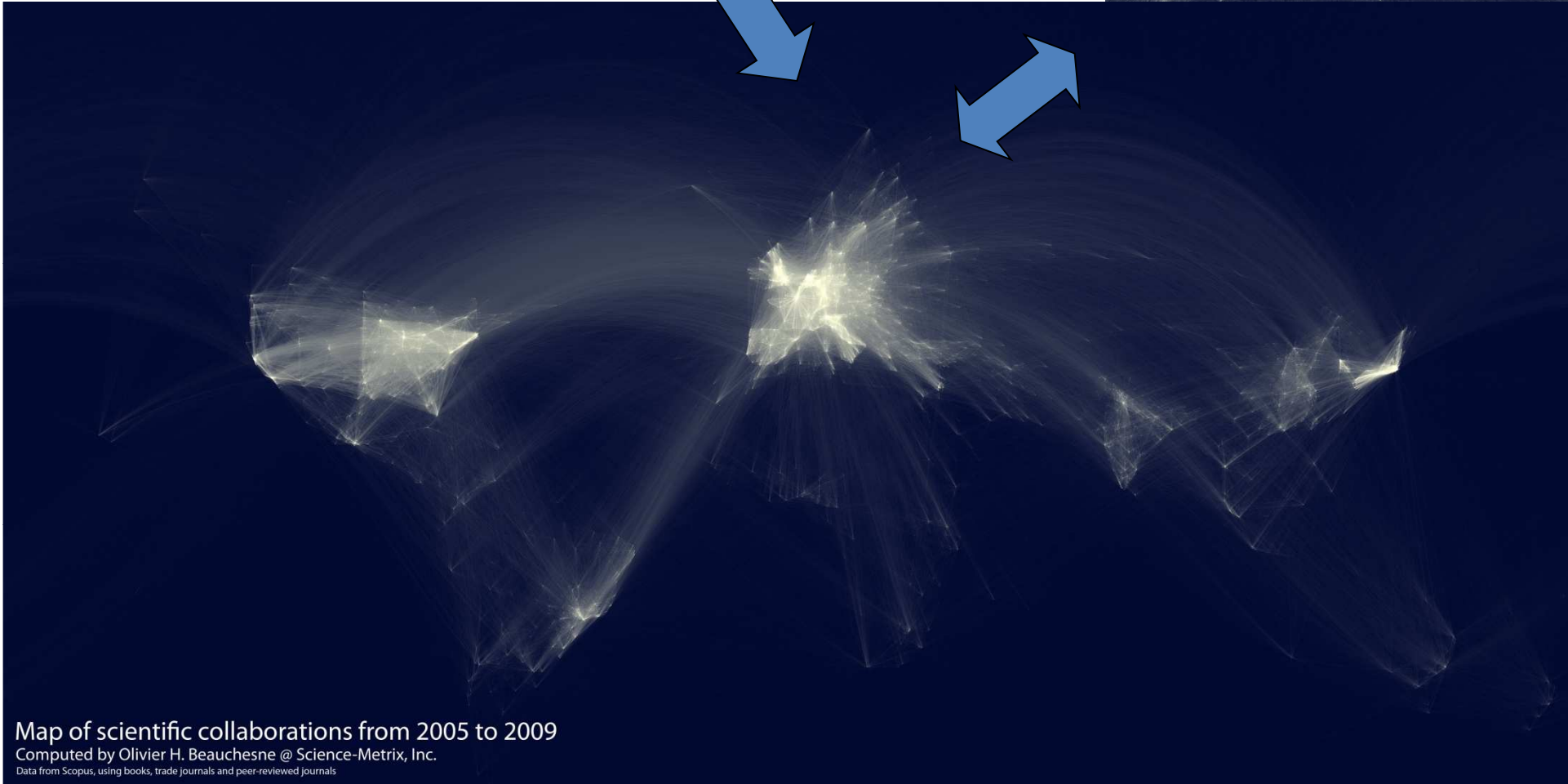
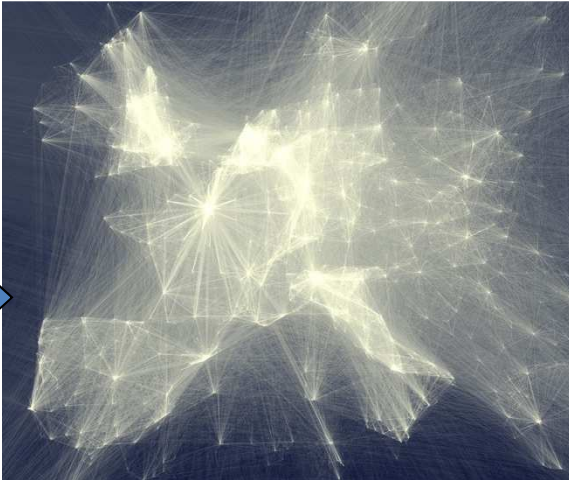

World Bank income groups, gross national income per capita (2007)

Światowa mapa współpracy naukowej w latach 2005-2009

Europa

Map of scientific collaborations from 2005 to 2009
Computed by Olivier H. Beauchesne @ Science-Metrix, Inc.
Data from Scopus, using books, trade journals and peer-reviewed journals

Ćwiczenia aktywizujące:

Dyskusja podczas zajęć – organizacja działań

- Uczniowie odpowiadają na pytania sformułowane przez nauczyciela, a nauczyciel moderuje dyskusję.
- Nauczyciel może przekazać materiały przygotowawcze do zajęć lub ich wykaz przed właściwymi zajęciami.
- Nauczyciel może podać uczniom listę pytań przed właściwymi zajęciami.
- Nauczyciel może zdecydować o pracy indywidualnej lub zespołowej uczniów.
- Na podstawie dyskusji nauczyciel może m.in.
  - zadać temat pracy pisemnej (indywidualnej lub grupowej) w formie eseju, rozprawki lub referatu,
  - poprosić uczniów o samodzielne sporządzenie notatki z lekcji, która zostanie sprawdzona na początku kolejnych zajęć.

Ćwiczenia aktywizujące:

Dyskusja podczas zajęć – przykładowe pytania

1. Co oznacza pojęcie „globalizacja”? Jak zdefiniować globalizację w ramach różnych nauk?
2. Proces globalizacji czy wiele procesów globalizacji? Które podejście jest zasadne i dlaczego?
3. Jakie są kluczowe pojęcia powiązane z globalizacją?
4. Jakie są przyczyny globalizacji?
5. Jakie są efekty globalizacji?
6. Jakie są wymiary globalizacji i ich formy przejawiania się?
7. Regionalizacja *versus* globalizacja?
8. Czy zjawisko globalizacji jest mierzalne? W jaki sposób? Jak oceniasz metody pomiaru globalizacji?

Ćwiczenia aktywizujące:

Studium przypadku – organizacja działań

- Nauczyciel przygotowuje studium przypadku dla uczniów wraz z instrukcją jego realizacji lub wybiera studium przypadku spośród gotowych *case studies* (np. na stronie ministerstw, instytucji europejskich, uczelni wyższych).
- Uczniowie pracują w grupach według jednego z dwóch wariantów:
  - praca grupowa tylko w ramach zajęć wraz z prezentacją wyników na tych zajęciach,
  - praca grupowa poza zajęciami z prezentacją wyników na zajęciach.
- Zaleca się, aby wyniki pracy każdej grupy przedstawiać w postaci prezentacji na foliach lub prezentacji multimedialnej.
- Nauczyciel moderuje ogólną dyskusję nad wynikami i formułuje wnioski końcowe.

Ćwiczenia aktywizujące:

Studium przypadku – problematyka

- Nauczyciel określa problematykę studium przypadku i jej zakres – ogólny lub szczegółowy.
- Studium przypadku może dotyczyć m.in.:
  - zagadnienia globalizacji w ujęciu ogólnym (por. lista przykładowych pytań do dyskusji),
  - wybranego wycinka zagadnienia globalizacji (np. globalizacja w ujęciu socjologicznym i ekonomicznym lub ocena efektów globalizacji – bilans korzyści i strat),
  - dotychczasowa i przyszła rola wybranego państwa lub grupy państw w procesie globalizacji (np. Stany Zjednoczone Ameryki, Chińska Republika Ludowa, Unia Europejska),
  - konkretnego problemu, np. kultura uniwersalna czy pluralizm kultur narodowych (lokalnych) na tle procesów globalizacyjnych i regionalizacyjnych.

Literatura (wybrana)

- Bauman Z., *Globalizacja*, PIW, Warszawa 2000.
- Bożyk P., *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 2008.
- Budnikowski A., *Pojęcie problemów globalnych*, „Sprawy Międzynarodowe” 1987, nr 2.
- *European Integration Process in the New Regional and Global Settings*, red. E. Latoszek, I.E. Kotowska, A.Z. Nowak, A. Stępniaak, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW, Warszawa 2012.
- Giddens A., Sutton Ph.W., *Socjologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.
- Global Policy Forum, <http://www.globalpolicy.org/globalization.html>.
- *Globalizacja od A do Z*, red. E. Czarny, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2004.
- Halizak E., *Procesy globalizacji a stosunki międzynarodowe*, w: *Stosunki międzynarodowe. Geneza struktura, dynamika*, red. E. Halizak, R. Kuźniar, WUW, Warszawa 2006.
- Kefir J., *Kilka korporacji kontroluje sprzedaż niemal wszystkich produktów na świecie*, 02.12.2013, <http://kefir2010.wordpress.com/2013/12/02/kilka-korporacji-kontroluje-sprzedaz-niemal-wszystkich-produktow-na-swiecie/>

Literatura (wybrana)

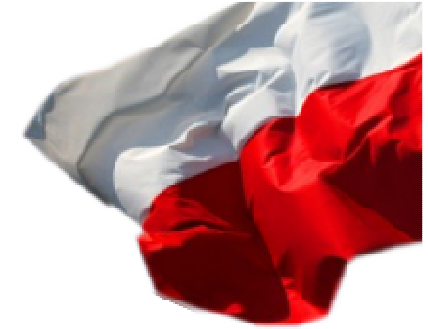
- Klub Rzymski, <http://www.clubofrome.org/>
- Komisja Europejska, Globalizacja, http://ec.europa.eu/economy_finance/international/globalisation/index_pl.htm
- Kuligowski W., *Gdzie coca-cola ożywia zmarłych*, „Polityka”, 25.09.2006, <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/spoleczenstwo/193087,1,czy-uzasadniona-jest-teza-o-rozrastajacej-sie-zachodniej-monokulturze.read>
- *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, red. E. Oziewicz, T. Michałowski, PWE, Warszawa 2013.
- Milczarek D., *Unia Europejska a globalizacja*, „Studia Europejskie” 2004, nr 3, http://www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/3-2004_Milczarek.pdf
- Przedmiotowa strona z geografii w XXIV LO im. C. Norwida w Warszawie, <http://www.geografia24.eu/>
- Stiglitz J.E., *Globalizacja*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2012.
- Vujakovic P., *How to Measure Globalisation? A New Globalisation Index (NGI)*, FIW Working Paper N° 46, February 2010, http://mba.americaeconomia.com/system/files/n_046-vujakovic.pdf.
- Zenderowski R., Cebul K., Krycki M., *Międzynarodowe stosunki kulturalne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.

Źródła elementów graficznych wykorzystanych w prezentacji

- <http://4.bp.blogspot.com/-RUisc6OWRYg/T5rzolwrTII/AAAAAAAAAEg/Cml8TNVEfWE/s1600/map.jpg>
- <http://assima-globalcommunication.blogspot.com/2008/07/glocalisation-of-mcdonalds-comparative.html>
- <http://glocalizationmarketing.wordpress.com/2012/05/06/mcdonalds-glocalisation-burgers-without-beef/>
- <http://glocalizationmarketing.wordpress.com/2012/05/29/glocalization-of-mcdonalds-angel-or-devil/>
- <http://namaste-naomi.blogspot.com/2011/10/america-golden-home.html>
- <http://olihb.com/2011/01/23/map-of-scientific-collaboration-between-researchers/>
- <http://themoderatevoice.com/105679/mcdonalds-supersizes-planning-a-50000-job-hiring-spreed/>
- <http://www.businessinsider.com/mckinsey-worlds-economic-center-of-gravity-2012-6>
- <http://www.globalinternships.se/internship-or-master-thesis-at-ikea/>
- <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/spoleczenstwo/193087,1,czy-uzasadniona-jest-teza-o-rozrastajacej-sie-zachodniej-monokulturze.read>
- http://www.up.krakow.pl/socjologia/graf/globalizacja_plakat_duzy.jpg
- <https://www.mcdonalds.pl/>

Dziękuję Państwu za uwagę!

www.pecsa.edu.pl

Projekt realizowany
z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej

Projekt „Akademia Młodego Europejczyka” jest realizowany przy
wspieraniu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu:

Katedra Unii Europejskiej im. Jean Monnet
Jean Monnet Chair on “Turning points in European
Integration: governance, politics and identity in the EU”
KES, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

